

за политическа свобода. Германците не чувстват никаква нужда от нея. Родени да бъдат господари, те признават необходимостта от йерархия и са съгласни да бъдат управлявани от една ръководна класа, която държи тази си привилегия на благородство по кръв или по дарби.”²⁰

Виждаме, че и тези идеи на Хартрот отвеждат към идеята за привилегированото положение на немската нация, основано на подчинението и йерархията, към деспотизма и хегемонията, които са в основата на теорията за тоталитарното управление. Теория, която е заложена във фашисткия проект за „всесилната държава“. Всички тези принципи, изказани от Хартрот, се откриват в идеите и личността на отец Ередиа от романа „Осъдени души“ на Димитър Димов.

За нас са интересни и реакциите на Жул и Анджесола на думите на немския братовчед. Те признават материалните успехи на Германия, но смятат, че те са стигнали до крайни размери. Анджесола отбелязва:

„...страната, която брои толкова философи и мислители, толкова съзерцателни гении и дълбоки теоретици, страната, която законно може да се гордее с миролюбивия Кант, с олимпиаца Гьоте, с божествения Бетовен, стана страна, където се вярва само в материалните постижения и обществената дейност, където мечтаят да направят от човека една производствена машина, а в науката виждат само една помощница на индустрията.”²¹

На забележката на Жул, че от приложението на научните постижения германците печелят пазарите на стария и новия свят и скоро ще изместят от там англичаните, Анджесола отговаря, че това не означава трайно превъзходство над Англия и другите страни с висока култура:

„Науката, казва той, дори когато е много напреднала, не изключва непременно варварството. Истинската култура, както казва същият този Нитче, чийто Заратустра разглеждахме, е „стилно единство във всички прояви на живота“. Ако, следователно, някой учен се затвори в своите специални изучавания, с единственото намерение да извлече материална полза от тях, той може да направи важни откри-

²⁰ Бласко Ибанес, В. Четирите конника на Апокалипсиса. Цит. изд., с. 48-49.

²¹ Пак там, с. 52.